

J. J.

Popularyzacja kopalni w Krzemionkach Opatowskich

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 6/2, 338-339

1961

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

POSTĘP TECHNICZNY NA ZIEMIACH POLSKICH

Mgr inż. Bolesław Orłowski ogłosił w „Horyzontach Techniki” dwa artykuły ilustrujące początkowe fazy rozwoju postępu technicznego na ziemiach polskich: *Początki techniki na ziemiach polskich* (nr 10/1960) i *Technika w Polsce Piastowskiej* (nr 12/1960).

Autor omawia stan prawie wszystkich dziedzin techniki w ramach chronologicznych: od okresu pierwszych śladów działalności człowieka do czasów poprzedzających uformowanie się państwowości polskiej oraz w epoce panowania dynastii Piastów.

J. J.

GÓRNICTWO W 1000-LECIU PAŃSTWA POLSKIEGO

W miesięczniku „Wiadomości Górnicze” wprowadzony został dział pod powyższym tytułem.

Pierwszą pozycją w nowym dziale był artykuł dra Jerzego Jarosa *Polscy górnicy za granicą* (nr 7—8 i 9/1960). Autor przedstawia w nim naukową, produkcyjną i organizacyjną działalność Polaków w górnictwie różnych krajów, a mianowicie kolejno w Rosji, w Niemczech, w Austrii i Rumunii, na terenach zachodniej Europy, w Ameryce, wreszcie w Azji i nawet w Australii. Warto podkreślić, że przy charakterystyce polskich górników w każdym z tych rejonów autor pisze nie tylko o najbardziej zasłużonych, wybijających się jednostkach i ich zawodowych sukcesach, lecz również o pracy polskich robotników, która była zjawiskiem dość powszechnym, a nawet masowym np. w Westfalii, Nadrenii czy Francji. W artykule znajduje się także omówienie przyczyn i okoliczności, które w różnych okresach powodowały podejmowanie pracy przez Polaków w zagranicznym górnictwie.

Dr J. Jaros jest też autorem następnego artykułu *Z dziejów górnictwa węglowego w okolicach Mysłowic*, który ukazał się w nrze 10/1960. Opisywana historia myślowickiego rejonu górniczego rozpoczyna się od roku 1788, kiedy gen. Felicjan Mieroszewski zakłada tu kopalnię Berythal i jest doprowadzona do czasów współczesnych.

Kolejny artykuł, zawarty w nrze 11/1960, *Zarys rozwoju techniki górniczej w kopalniach węgla w Zagłębiu Grónośląskim do połowy XIX wieku* napisał doc. Stanisław Kossuth. Jest to streszczenie referatu wygłoszonego przez autora na sesji Państwowej Rady Górniczej we wrześniu 1960 r.

Po charakterystyce tematu z punktu widzenia źródeł, które posłużyły do jego opracowania, autor omawia krótko rozwój postępu technicznego w poszczególnych działach techniki górniczej, jak np. w dziedzinie udostępniania złóż, odwadniania, wentylacji, obudowy szybów, oświetlenia, transportu.

J. J.

POPULARYZACJA KOPALNI W KRZEMIONKACH OPATOWSKICH

W nrze 10/1960 „Wiadomości Hutniczych” mgr inż. St. Rurański opublikował artykuł *Krzemionki Opatowskie — przedhistoryczny ośrodek przemysłowy*, w którym apeluje o rychłe i trwałe rozwiązanie problemu ochrony tego unikalnego zabytku techniki.

Szkoda tylko, że przy opisie kopalni i zestawieniu wiadomości o górnictwie neolitycznym, które uzyskano na podstawie prowadzonych w Krzemionkach badań, autor oparł się jedynie na wydanej w 1939 r. pracy prof. S. Krukowskiego. Wykorzystanie późniejszych opracowań pozwoliłoby na przekazanie informacji także o rezultatach powojenych prac badawczych, a równocześnie uchroniłoby od powtarzania obalonych hipotez, jak np. twierdzenia, że mała wysokość kopalnianych korytarzy była spowodowana przyzwyczajeniami prehistorycznych górników, wynikłymi z charakteru ich stałych siedzib mieszkalnych.

J. J.

HISTORIA PRAWA GÓRNICZEGO

W nrze 9/1960 „Nafty” mgr inż Karol Jahoda opublikował artykuł *Ewolucja założeń prawnych dotyczących poszukiwań i eksploatacji kopalni płynnych i gazowych w Polsce*, który obejmuje problematykę górnictwa naftowego, wód mineralnych i surowców bitumicznych oraz dalekobieżnych gazociągów gazu ziemnego.

Autor omawia i charakteryzuje podstawowe przepisy prawne, regulujące działalność poszukiwawczą i eksploatacyjną wymienionych wyżej dziedzin górnictwa w poszczególnych okresach historycznych aż do czasów współczesnych. Artykuł zawiera abszerne zestawienie literatury przedmiotu.

J. J.

HISTORIA TECHNIKI W „MECHANIKU”

Rubryka z historii techniki prowadzona jest systematycznie w kolejnych numerach „Mechanika”. Zapełniają ją przeważnie krótkie informacje o przypadających aktualnie jubileuszach znanych naukowców, a rocznicach powstania słynnych na świecie fabryk mechanicznych oraz nekrologi (nr 6, 8 i 12/1950).

Z większych materiałów ukazał się artykuł inż. H. Chmielewskiego *Z historii wiertarek*, zawierający przegląd najważniejszych form rozwojowych tych maszyn, począwszy od prymitywnych wiertel (nr 7/1960) oraz artykuł inż. J. Jasiuka *175 lat malenieckiej fabryki*, podający zarys dziejów zakładu metalowego w Maleńcu i perspektywy zabezpieczenia tego zakładu jako zabytku techniki (nr 11/1960).

J. J.

Z DZIEJÓW POLSKIEGO PIŚMIENICTWA ODLEWNICZEGO

Kolejny artykuł dr inż. Jerzego Piaskowskiego z cyklu pod powyższym tytułem w „Przeglądzie Odlewniczym”¹ omawia w nrze 12/1960 dzieło Józefa Jakubowskiego *Nauka Artylerii*, które wydano w 3 tomach w Warszawie w latach 1781—1783.

Autor artykułu uważa to dzieło za najciekawszą pozycję dawnego polskiego piśmiennictwa odlewniczego, ponieważ zawiera ono znacznie więcej danych technicznych z zakresu odlewnictwa od wszystkich wcześniejszych książek. Dodatkowym

¹ Por. wzmianki w poprzednich numerach „Kwartalnika”.